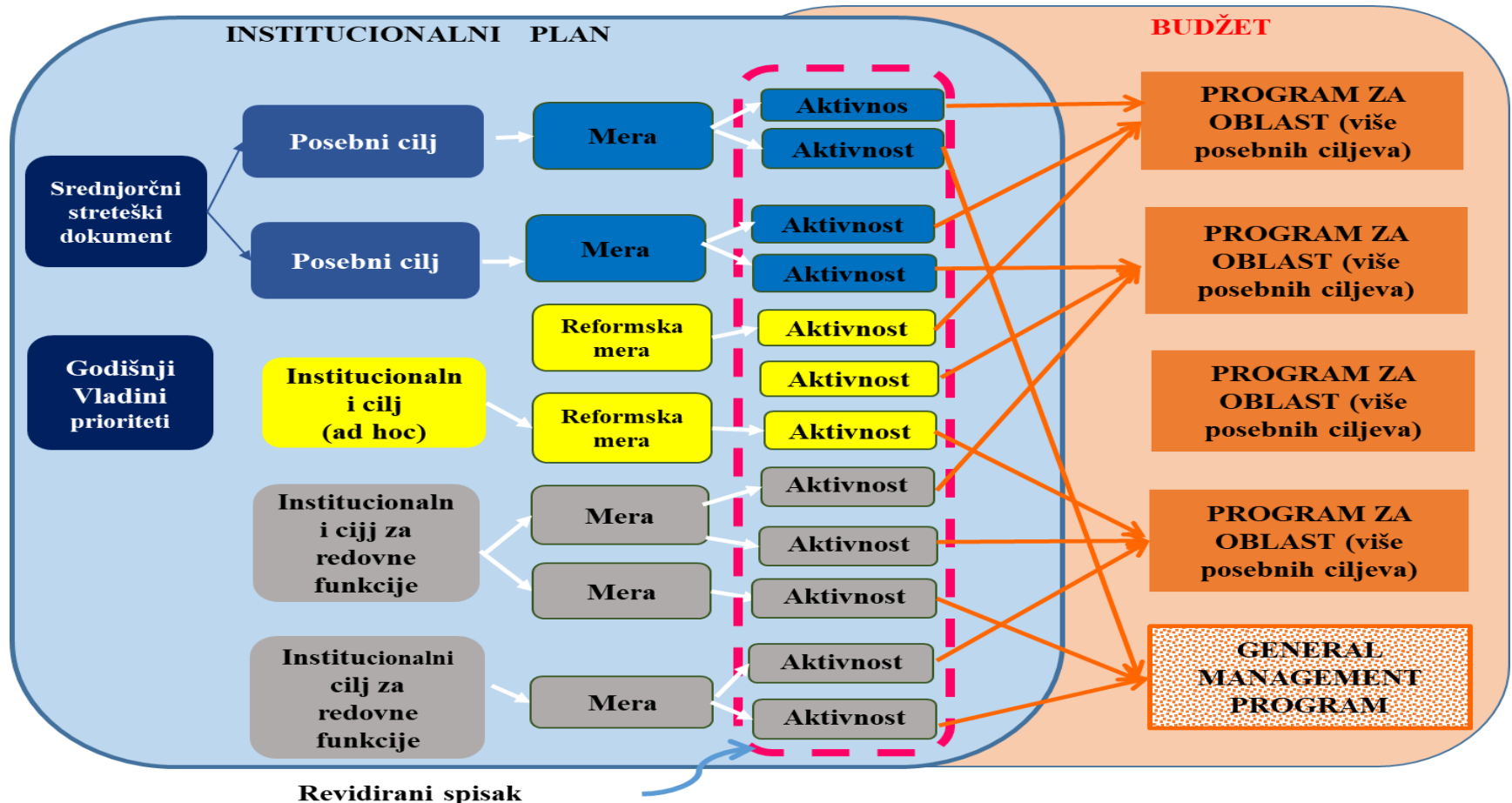

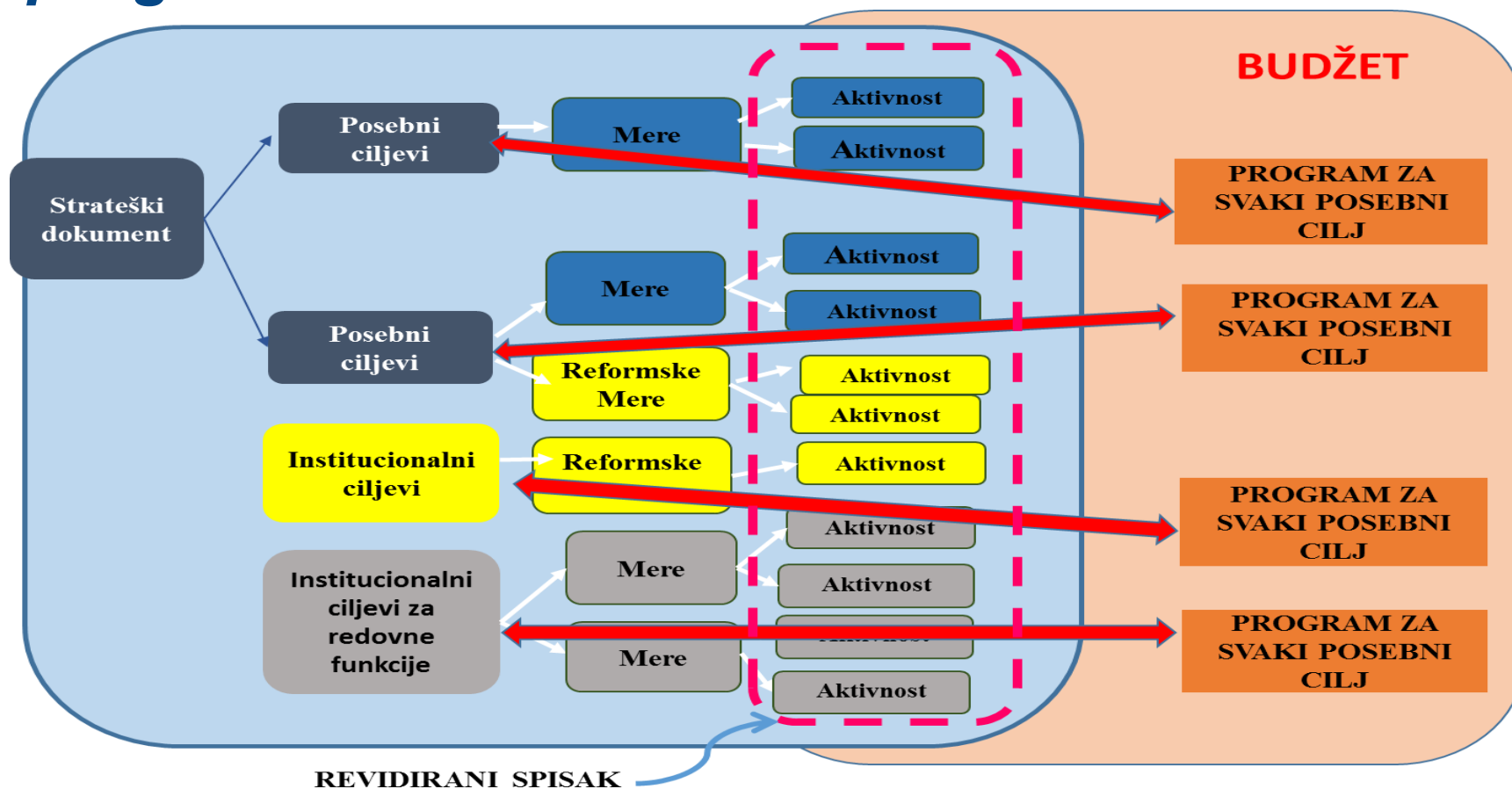
PRAKTIČNI VODIČ ZA METODOLOGIJU UTVRĐIVANJA TROŠKOVA i stilizovani primeri na osnovu ERP-ova

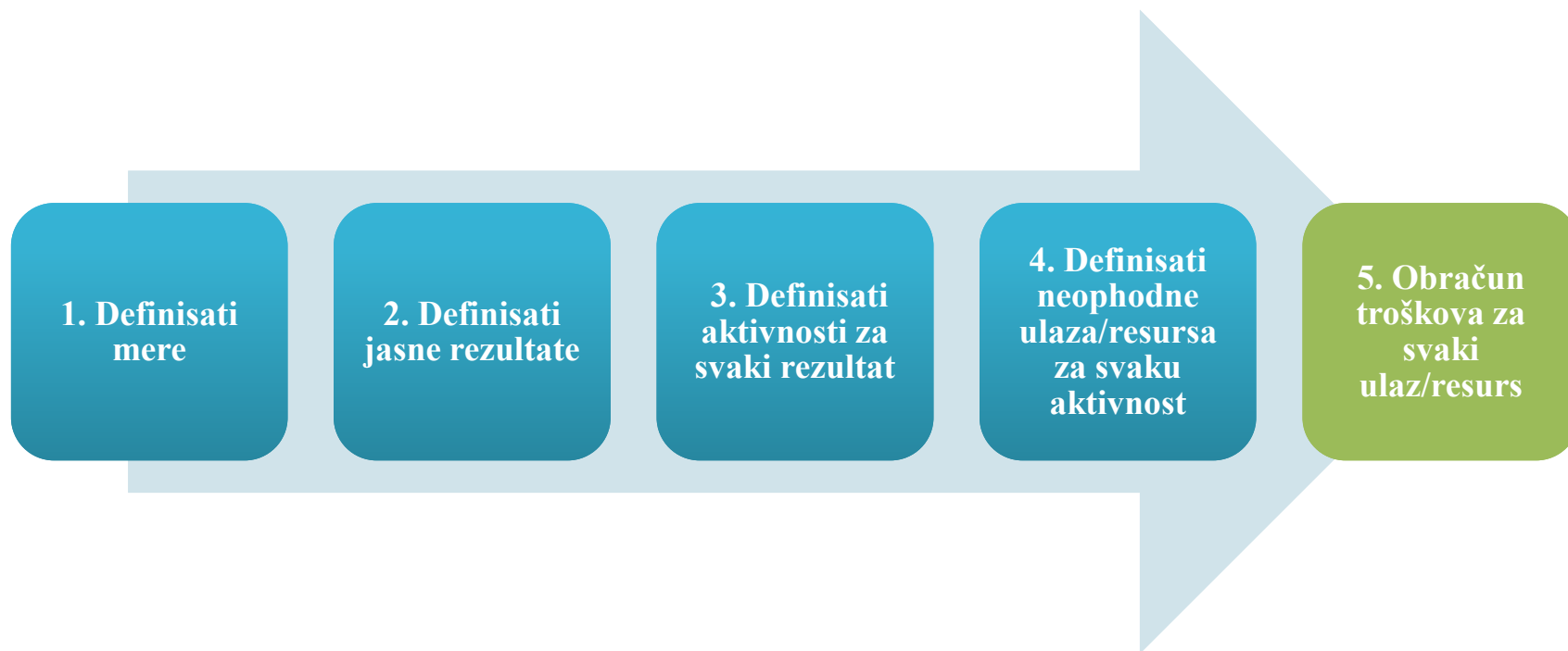
veza između strategije/akcionog plana (ciljeva, mera i aktivnosti) i budžeta po programima

Potrebna veza između strategije/akcionog plana (ciljeva, mera i aktivnosti) i budžeta po programima

Koraci u procesu obračuna troškova

Veza između obračuna troškova javnih i reformskih politika i budžeta

Strategija, akcioni plan

Obračun troškova i izvora finansiranja sprovođenja strategije i akcionog plana

Procena fiskalnog efekta (promene prihoda, rashoda, neto finansiranja)

Budžet klasifikovan po: organizacijama, ekonomskim vrstama prihoda i rashoda, PROGRAMIMA, programskim aktivnostima ili projektima, funkcijama i izvorima finansiranja

Dio strateškog plana Ministarstva uprave

Reforma	Preporuka EK	Kratak opis reforme		Kvalitativni učinak		
Racionalizacija i industrijalizacija državne informacione infrastrukture i lakši pristup uslugama koje pruža javna uprava	Smanjiti administrativno opterećenje poduzeća	Uspostavljanje Centra dijeljenih usluga kao jedinstvenog stručnog mjesta upravljanja i koordinacije razvoja državnih IKT i racionalizacije izdataka državnih IKT putem nadzora nad trošjem budžetskih sredstava		Uspostavljanjem Centra dijeljenih usluga kao jedinstvenog strateškog mjesta upravljanja i koordinacije i razvoja državnih IKT, racionalizacija izdataka državnog IKT-a		
Pravni/upravni instrumenti sprovođenja mjere	Aktivnosti za sprovođenje mjere	Fiskalna posljedica na budžet		Aktivnost/projekat u budžetu centralnog nivoa države		
Zakon o državnoj informacionoj infrastrukturi, Uredba o standardima	uspostava centra Koordinacija državne ikt	370,8 miliona HRK (85% ERRF, drugo nacionalno sufinanciranje)		A757024		
Pokazatelji rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost 2018.	Ciljana vrijednost 2019.	Ciljana vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.
	kn	0	68.000.000	297.000.000	370.600.000	370.600.000

Tabele troškova / finansiranja sprovođenja strukturnih reformi u skladu sa *Smernicama za utvrđivanje troškova sprovođenja ERP-a*

- U *Smernicama za izradu ERP-a* daju se osnovna objašnjenja za utvrđivanje troškova pojedinačnih mera za sprovođenje strukturnih reformi
- Konkretnije, *Smernice za izradu ERP-a* sadrže obrasce tabela (uz svaku su date metodološke napomene)
 - Jedna o *utvrđivanju troškova* – iznosa i strukture – svake mere za sprovođenje strukturne reforme
 - Jedna o *finansiranju* mere za sprovođenje strukturne reforme

Tabela 10a *Smernica za izradu ERP-a*: Utvrđivanje troškova strukturne reforme

Tabela 10a. Troškovi strukturnih reformskih mera u periodu _____ u evrima					
Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina X					
Godina X+1					
Godina X+2					
Metodološke napomene uz tabelu:					

Tabela 10a *Smernica za izradu ERP-a: Utvrđivanje troškova strukturne reforme*

Metodološke napomene uz tabelu:

- U tabeli treba obračunati samo „dodatne troškove“. To znači da treba obračunati samo troškove kojih ne bi bilo da se mera ne sprovedi. Primera radi, ako su na sprovođenju mere angažovani postojeći zaposleni, njihove plate se ne obračunavaju.
- Tabela se odnosi samo na neposredne troškove reformske mere na prvom nivou. Ako mera može da bude sprovedena bez dodatnih troškova, sve ćelije tabele treba popuniti cifrom „0“ (nula). Ako mera ima implikacije na prvi nivo prihodne strane javnih finansija (primera radi, povećanje budžetskih prihoda ili doprinosa za obavezno penziono osiguranje); to bi trebalo objasniti i kvantifikovati u fusnoti uz tabelu.
- Troškovi se utvrđuju na trogodišnjem nivou, gde je X prva godina na koju se odnosi ERP, tj. 2019.
- Ako se mera sastoji od više aktivnosti, za svaku od njih treba izraditi posebnu podtabelu, a na osnovu njih se popunjava zbirna tabela u kojoj se iskazuju troškovi mere za sprovođenje strukturne reforme u celini – te podtabele ne moraju da se prilažu uz ERP.
- Kategorija „Plate“ i utvrđivanje troškova za nju. Ovu kategoriju čine troškovi plata dodatnih zaposlenih čije je angažovanje neophodno za sprovođenje strukturne reforme. Kod troškova za dodatne zaposlene, u obzir se ne uzima samo broj novih zaposlenih već i na njihove kvalifikacije i povećanje plata za postojeće zaposlene. Trebalo bi koristiti standardizovane plate za različite kategorije novih zaposlenih. Tabele standardizovanih plata nije neophodno navoditi u ERP-u. Ako standardizovani troškovi nisu dostupni ili relevantni, mogu se koristiti stručna mišljenja.
- Kategorija „Roba i usluge“ i utvrđivanje troškova za nju. Ovu kategoriju čine sledeće vrste troškova: (i) obuka; (ii) savetodavne usluge; (iii) kancelarijska oprema; (iv) komunalne usluge (zakupnina, električna energija, putni troškovi). Gde god da je to moguće, trebalo bi koristiti standardizovane troškove za svaku kategoriju. Tabele standardizovanih troškova nije neophodno navoditi u ERP-u. Ako standardizovani troškovi nisu dostupni ili relevantni, mogu se koristiti stručna mišljenja.
- Kategorija „Subvencije i transferi“ i utvrđivanje troškova za nju. Ova kategorija obuhvata različite vrste subvencija i transfera koje korisnik može dobiti za sprovođenje mere u okviru strukturne reforme. Za računanje ove kategorije troškova mogu se koristiti stručna mišljenja.
- Kategorija „Kapitalni rashodi“. Ova kategorija obuhvata kapitalne rashode vezane za sprovođenje mere u okviru strukturne reforme. Za računanje procenjenih troškova ovoj kategoriji mogu se koristiti stručna mišljenja.
- Kategorija „Ukupno“. U ovoj kategoriji navodi se zbir kategorija iz tri kolone.

Tabela 10b *Smernica za izradu ERP-a: finansiranje strukturne reforme*

Tabela 10b. Finansiranje strukturnih reformskih mera u periodu _____ u evrima								
Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bespovratna sredstva	Projektne krediti	Tek treba da se utvrdi	Ukupno
Godina X								
Godina X+1								
Godina X+2								
Metodološke napomene uz tabelu:								

Tabela 10b *Smernica za izradu ERP-a: finansiranje* strukturalne reforme

Metodološke napomene uz tabelu:

- U ovoj tabeli treba navesti pregled izvora sredstava za finansiranje ukupnih troškova mere za sprovođenje strukturalne reforme iskazanih u Tabeli 10a.
- Kategorija „Budžet centralne vlasti“. Ova kategorija obuhvata sredstva koja realno mogu biti obezbeđena iz budžeta centralne vlasti, bilo iz javnih prihoda na nacionalnom nivou, bilo kroz zaduživanje u vidu finansijskih zajmova. Za godinu X, sredstva moraju biti stvarno dostupna u budžetu usvojenom za tu godinu.
- Kategorija „Budžeti lokalnih samouprava“. Ova kategorija obuhvata sredstva koja realno mogu biti obezbeđena iz budžeta jedinica teritorijalne autonomije odnosno lokalne samouprave.
- Kategorija „Drugi nacionalni izvori javnih sredstava“. Ova kategorija obuhvata sredstva koja realno mogu biti obezbeđena iz drugih nacionalnih izvora javnih sredstava (osim budžeta centralne vlasti i lokalnih samouprava), poput doprinosa za obavezno zdravstveno i penziono osiguranje.
- Kategorija „Sredstva IPA“. Ova kategorija obuhvata sredstva koja realno mogu biti obezbeđena iz instrumenta pretpristupne pomoći.
- Kategorija „Druge donacije“. Ova kategorija obuhvata sredstva koja realno mogu biti obezbeđena u vidu donacija multilateralnih i bilateralnih donatora; ova kategorija ne obuhvata sredstva IPA.
- Kategorija „Projektni zajmovi“. Ova kategorija obuhvata sredstva koja realno mogu biti obezbeđena kroz projektne zajmove inostranih multilateralnih i bilateralnih kreditora. Finansijske zajmove ne bi trebalo iskazivati ovde već u kategoriji „Budžet centralne vlasti“.
- Kategorija „Biće utvrđeno naknadno“. U ovoj kategoriji se iskazuje deo sredstava koji je potreban za sprovođenje mere strukturalne reforme ali za koji izvor odnosno izvori sredstava tek treba da budu utvrđeni. Ovu kategoriju treba izračunati kao razliku između kategorije „Ukupno“ i zbira svih kategorija već poznatih izvora finansiranja za konkretnu meru strukturalne reforme.
- Kategorija „Ukupno“. Ova kategorija je zbir svih kategorija i iznos naveden u njoj mora odgovarati iznosu u kategoriji „Ukupno“ iz Tabele 10a za svaku pojedinačnu godinu.

Nekoliko dosadašnjih pouka

- Okvir za odabir mera za sprovođenje strukturne reforme (prepreke za privredni rast; prioritizacija)
- Povezivanje mera za sprovođenje strukturne reforme sa preporukama za svaku pojedinačnu zemlju
- „Priča“ za uvođenje svake „stare“ mere u ERP (dve vrste „starih“ mera za sprovođenje strukturne reforme)
- Jasan prikaz mera za sprovođenje strukturne reforme (niti previše širok niti previše uzak) uz pokazatelje uspešnosti

Primer 1

Povećanje inkluzivnosti predškolskog obrazovanja

OPIS MERE

Složena mera koja obuhvata ulaganja, nabavku opreme, subvencije i novo zapošljavanje, i za koju se kombinuju različiti izvori finansiranja

KLJUČNI ASPEKTI METODOLOGIJE

Sistematsko definisanje kategorija troškova i izvora finansiranja
„Dodatni troškovi“ su troškovi u poređenju sa godinom pre uvođenja reforme

Opis mere

Skupština je usvojila zakon o obaveznom predškolskom obrazovanju i vaspitanju počevši od pete godine starosti, uz prateće mere za povećanje stope pohađanja predškolskog obrazovanja sa 75 na 100 odsto u roku od 3 godine.

Aktivnosti, troškovi i izvori finansiranja:

- Otvaranje 100 predškolskih institucija uz prosečne troškove od po 250,000 EUR (80% investicije pokrivene iz kredita Svetske banke; 20% oprema)
- Zapošljavanje još 300 vaspitača sa prosečnom bruto platom od 600 EUR
- Subvencije lokalne samouprave za siromašnije porodice, uz procenjeni obuhvat 20% ukupnog broja dece i godišnje troškove od 960.000 EUR

Tabela za utvrđivanje troškova 10a (u 000 EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	360	1.000	192	4.000	5.552
X+1	1.080	2.000	480	8.000	11.560
X+2	2.160	2.000	960	8.000	13.120
UKUPNO	3.600	5.000	1.632	20.000	30.232

X: 20 ustanova; X+1, X+2: 40 ustanova

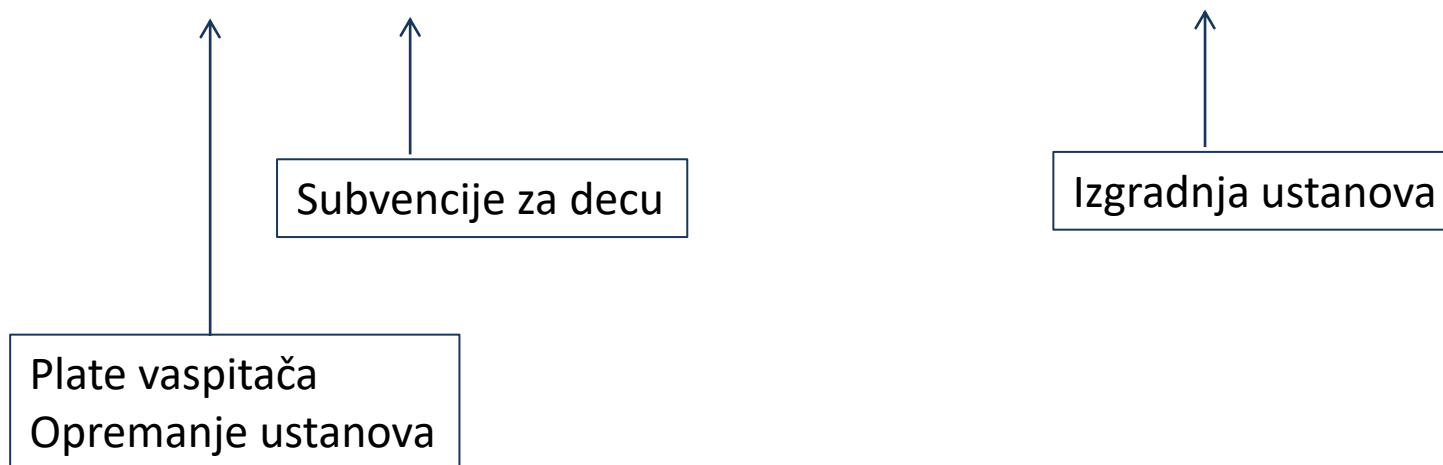
X: 50 novih vaspitača; X+1: 100; X+2: 150

X+1 i X+2: *troškovi obuhvataju sve novozaposlene vaspitače* (tj. i one zaposlene u godinama X i X+1), jer nisu bili zaposleni u godini pre uvođenja reforme (X-1), koja predstavlja osnovnu godinu za ovu tabelu.

Subvencije za siromašnije porodice takođe se uvode postepeno.

Tabela finansiranja 10b (u 000 EUR)

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bespovratna sredstva	Projektni krediti	Tek treba da se utvrdi	UKUPNO
X	1.360	192				4.000		5.552
X+1	3.080	480				8.000		11.560
X+2	4.160	960				8.000		13.120
Ukupno	8.600	1.632				20.000		30.232

Primer 2

Racionalizacija i restrukturiranje javnog preduzeća

OPIS MERE

Mera podrazumeva uštede budžeta

KLJUČNI ASPEKTI METODOLOGIJE

Obuhvat smanjenja budžetskih rashoda

Samo neposredni troškovi se unose u tabelu

Opis mere

Vlada namerava da restrukturiše javno preduzeće za železnički saobraćaj radi povećanja efikasnosti.

Aktivnosti, troškovi i izvori finansiranja:

- Godina X: smanjenje broja zaposlenih za 500 i plaćanje neizmirenih obaveza prema radnicima. Ušteda rashoda za plate u iznosu od 2,4 miliona EUR, plaćanje obaveza u iznosu od 5 miliona EUR
- Godina X+1: svojinska transformacija: konverzija dugovanja u kapital + otkup akcija manjinskih akcionara po ceni od 30 miliona EUR
- Godine X+1 i X+2: restrukturiranje poslovanja uz inostranu pomoć, ukupni troškovi konsultantskih usluga 0,5 miliona EUR
- Sve troškove će snositi budžet centralne vlasti

Tabela za utvrđivanje troškova 10a (u 000 EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	2.600	0	0	0	2.600
X+1	- 2.400	250	0	30.000	27.850
X+2	- 2.400	250	0	0	- 2.150
UKUPNO	- 2.200	500	0	30.000	28.300

Konsultanti i otkup akcija manjinskih akcionara.

X: 5.000 za plaćanje obaveza *manje* 2.400 na ime ušteta zarada.
X+1 i X+2: uštete za zarade su trajne (u poređenju sa godinom pre uvođenja reforme) i *unose se sa negativnim znakom*.

Mogu se javiti *sekundarni efekti*, primera radi troškovi doprinosa za socijalno osiguranje/osiguranje za slučaj nezaposlenosti za otpuštene radnike; dobit restrukturisanog preduzeća. Tabela za utvrđivanje troškova obuhvata *samo neposredne troškove mere* a ne i ukupne fiskalne implikacije.

Primer 3

Uvođenje fiskalnih kasa

OPIS MERE

Mera za unapređenje naplate javnih prihoda

KLJUČNI ASPEKTI METODOLOGIJE

Obuhvat efekata na prihode u tabeli za utvrđivanje troškova

Slučaj bez dodatnih troškova

Opis mere

Sva privredna društva koja imaju zakonsku obavezu uvešće fiskalne kase.

Aktivnosti, troškovi i izvori finansiranja:

- Godina X-1 (pre uvođenja reforme u ERP-u): usvojen zakon kojim je propisana obaveza uvođenja fiskalnih kasa. Razvijen je i testiran neophodni softver.
- Godina X: privredna društva nabavljaju i uvode fiskalne kase. Država daje poreski podsticaj od 500 EUR svakom od oko 10.000 privrednih društava koje uvode fiskalne kase (5 miliona EUR).
- Očekuje se povećanje prihoda od PDV-a za 75 miliona EUR godišnje, od čega jedna trećina ukupnog efekta (25 miliona EUR) već u godini X.
- Za sprovođenje mere nije potrebno dodatno zapošljavanje.

Tabela za utvrđivanje troškova 10a (u 000 EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	0	0	0	0	0
X+1	0	0	0	0	0
X+2	0	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	0	0	0

Fusnota: Očekivani dodatni prihodi ove mere su 20 miliona EUR u godini X i 75 miliona EUR godišnje u godinama X+1 i X+2.

Trošak softvera nije uključen jer je on izrađen i plaćen pre uvođenja reforme u ERP (u godini X+1).

Nema novog zapošljavanja = dodatni troškovi jednaki nuli.

Očekivani efekti na prihode *navode se samo u fusnoti:*

Godina X: 1/3 očekivanih dodatnih prihoda (25 mil. EUR) *minus* očekivano smanjenje prihoda po osnovu poreskog podsticaja (5 mil. EUR). **Godine X+1, X+2:** efekat u punom obimu (75 mil. EUR).

Alternativan način podrške uvođenju fiskalnih kasa

Umesto poreskog podsticaja, svako društvo dobija subvenciju od 500 EUR (ukupno 5 mil. EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	0	0	5	0	5
X+1	0	0	0	0	0
X+2	0	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	5	0	5

Fusnota: Očekivani dodatni prihodi ove mere su 25 miliona EUR u godini X i 75 miliona EUR godišnje u godinama X+1 i X+2

Subvencije za fiskalne kase su predstavljene u tabeli. **Očekivani efekat na prihode za godinu X** sada je **veći za 5 miliona EUR** jer nema smanjenja po osnovu poreskog podsticaja.

Primer 4

Promovisanje obnovljivih izvora energije

OPIS MERE

Mera kod koje troškovi (rashodi) zavise od dostupnog finansiranja

KLJUČNI ASPEKTI METODOLOGIJE

Realno planiranje izvora finansiranja

Kategorija „biće utvrđeno naknadno“ u tabeli finansiranja

Opis mere

Država namerava da subvencioniše proizvodnju i potrošnju obnovljivih izvora energije (OIE).

Aktivnosti, troškovi i izvori finansiranja:

- Godina X: izrada softvera za tržišno orijentisane mehanizme podrške (aukcije i premije); 600.000 EUR za softver i 67.000 EUR za dodatno zapošljavanje
- Godine X+1 i X+2: isplata premija za potrošnju OIE u procenjenom iznosu od ukupno 600.000 EUR.
- Godine X do X+2: subvencije za ulaganje u kapacitete za OIE finansirane iz sredstava međunarodne pomoći:
 - Sredstva IPA već programirana u iznosu od 5 miliona EUR ali isplata je uslovljena postojanjem tržišnog mehanizma
 - Potpisan sporazum o kreditu od 10 miliona EUR sa Svetskom bankom, koja je navela spremnost da odobri zajam od još 5 miliona EUR pod uslovom da se mera pravilno sprovodi i da su početni rezultati sprovođenja dobri.

Tabela za utvrđivanje troškova 10a (u 000 EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	67	600	2.000	0	2.667
X+1	67	0	5.800	0	5.867
X+2	67	0	12.800	0	12.867
UKUPNO	201	600	20.600	0	21.401

X: Planirano finansiranje iz već potpisanog zajma Svetske banke.

X+1: Zajam Svetske banke + prva sredstva IPA + premije iz budžeta.

X+2: Zajam Svetske banke + preostala sredstva IPA + premije + mogući dodatni zajam.

Iz budžetske perspektive ovi rashodi su subvencije, iako će primaoci koristiti te subvencije za investicije.

Tabela finansiranja 10b (u 000 EUR)

Počinjemo od ove tabele jer iznos subvencija zavisi od dostupnih sredstava.

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bespovratna sredstva	Projektni krediti	Tek treba da se utvrdi	Ukupno
X	667			0		2.000	0	2.667
X+1	367			1.500		4.000	0	5.867
X+2	367			3.500		4.000	5.000	12.867
Ukupno	1.401			5.000		10.000	5.000	21.401

X: 600 softver, 67 plate

X+1, X+2: 300 premije, 67 plate

X: 0 jer su tržišni mehanizmi uslov

X+1, X+2: manje učešće u X+1 iz predostrožnosti

Već potpisan, ali manje planirano u X iz predostrožnosti.

Pregovori u toku, sredstva još nisu obezbeđena.

Primer 5

Program zapošljavanja mladih

OPIS MERE

Mera koja se menja i čije trajanje se produžava u toku sprovođenja

KLJUČNI ASPEKTI METODOLOGIJE

Obuhvat mera koje se prenose u naredne periode tokom više od 3 godine

Obuhvat mera koje trpe izmene tokom sprovođenja

„Dodatni troškovi“ su troškovi u poređenju sa godinom pre uvođenja reforme

Opis mere

Vlada je usvojila skup mera za podršku zapošljavanju mladih koje će sprovesti Državna služba za zapošljavanje (DSZ).

Aktivnosti, troškovi i izvori finansiranja:

- Godina X: mehanizam za sprovođenje, zapošljavanje novih savetnika DSZ (40.000 EUR godišnje) i njihova obuka (30.000 EUR)
- Godina X+1: uključivanje korisnika u ove mere, isplata sredstava podrške u ukupnom iznosu od 2 mil. EUR (20% budžet, 80% IPA).
- Godina X+2: isto kao X+1, finansiranje povećano na 3 mil. EUR.

Tabele za utvrđivanje troškova i finansiranja 10a i 10b (u 000 EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	40	30	0	0	70
X+1	40	0	2.000	0	2.040
X+2	40	0	3.000	0	3.040
UKUPNO	120	30	5.000	0	5.150

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bespovratna sredstva	Projektni krediti	Tek treba da se utvrdi	UKUPNO
X	70			0				70
X+1	440			1.600				2.040
X+2	640			2.400				3.040
Ukupno	1.150			4.000				5.150

Izmene tokom prve godine sprovođenja

Došlo je do teškoća sa sprovođenjem ove mere:

- Angažovanje i obuka savetnika DSZ odloženo je i biće završeno tek sledeće godine, pa je polovina troškova prenetu u tu godinu
- Prvi korisnici će primiti pomoć tek u drugoj polovini sledeće godine
- Sredstva IPA shodno tome još uvek neće biti dostupna sledeće godine

Vlada je usvojila sledeće korektivne mere:

- Sledeća godina: ceo iznos subvencija obezbediće se u budžetu, ali će suma biti prepolovljena u odnosu na prvobitne planove
- Naredne godine: trajanje mere se produžava za godinu dana. Biće obuhvaćeno više korisnika u poređenju sa prvobitnim planom, uz dodatno finansiranje iz budžeta u iznosu od 300.000 EUR godišnje
- Promene će biti iskazane u narednom ERP-u

Izmenjena tabela za utvrđivanje troškova u narednom ERP-u (u 000 EUR)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	UKUPNO
X	40	15	1.000	0	1.055
X+1	40	0	2.300	0	2.340
X+2	40	0	3.300	0	3.340
UKUPNO	120	15	6.600	0	6.735

Fusnota: Polazna godina u odnosu na koju se računaju dodatni troškovi je X-2.

Godina X je sada ono što je godina X+1 bila u prethodnom ERP-u.

Ovo su i dalje dodatni troškovi jer *se porede sa godinom pre uvođenja reforme (X-2)* a ne sa poslednjom godinom pre ovog ERP-a. Ovo treba objasniti u **fusnoti** uz tabelu.

Trajanje mere je produženo za godinu dana. Subvencije su povećane za iznos dodatnog finansiranja koje se sada obezbeđuje iz budžeta, ali je ukupni iznos u godini X (X+1 u prethodnom ERP-u) prepolovljen u odnosu na prvobitni plan.

Izmenjena tabela finansiranja u narednom ERP-u (u 000 EUR)

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bespovratna sredstva	Projektni krediti	Tek treba da se utvrdi	UKUPNO
X	1.055			0				1.055
X+1	740			1.600				2.340
X+2	940			2.400				3.340
Ukupno	2.735			4.000				6.735

Godina X je sada ono što je godina X+1 bila u prethodnom ERP-u.

Uvećano za dodatne subvencije koje se sada pružaju iz budžeta.

Sredstva IPA neće biti dostupna u godini X kao što je prvobitno bilo planirano (godina X+1 u prethodnom ERP-u).

Kako izbeći sprovođenje reformi duže od tri godine?

PLANIRAJTE UZASTOPNE A NE NEPREKIDNE REFORME

- Primera radi, umesto opšte mere usmerene na zapošljavanje koja se svake godine dopunjava novim aktivnostima, uvedite niz manjih mera u uzastopnim ERP-ovima (npr. jedne godine za nezaposlenost mladih, druge godine za učešće žena na tržištu rada, itd)
- Pri prvom uvođenju mere planirajte i poslednju godinu sprovođenja

UKLJUČITE SAMO REFORMSKE DELOVE MERA

- Primera radi, formiranje sistema podrške za inovacije, MSP ili poljoprivredu, uključujući i uvođenje tog sistema u punom obimu, predstavlja reformu, dok neprekidno pružanje podrške u naknadnim godinama više nije reforma (iako se i dalje vrše određene izmene)

ZAMENITE REFORME KOJE NE DAJU REZULTATE

- Primera radi, kada se reforme ne sprovode iz razloga nedostatka kapaciteta, finansiranja ili prioritizacije, ili kada moraju biti značajno izmenjene kako bi postale delotvorne i izvodljive, zamenite „stare“ reforme novima